

Rovviltnemnda for region 7 - Nordland

Saksb.: Øyvind Skogstad
e-post: fmnooys@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 68
Vår ref: 2015/8032
Deres ref:
Vår dato: 12.10.2016
Deres dato:
Arkivkode: 433.52

Saksframlegg - møte 4/2016 i Rovviltnemnda for region 7 - Nordland - høringsforslag til revidert forvaltningsplan

Sak 20/2016 Revisjon av forvaltningsplan for rovvilt i Nordland

Sekretariatets forslag til vedtak:

Rovviltnemnda vedtar å sende forslag til revidert forvaltningsplan på høring.

Fylkesmannen som sekretariat for rovviltnemnda presenterer her vårt forslag til høringsutkast til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland.

Gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland ble vedtatt 9. mars 2011. Det er denne planen som nå skal revideres.

Den forrige rovviltnemnda fattet følgende vedtak i møte 3/2015, sak 19:

«Rovviltnemnda i region 7 – Nordland ber sekretariatet om å utarbeide forslag til ny sonering mellom beitedyr og rovdyr i Nordland. Nemnda ber om at følgende kriterier legges til grunn for arbeidet:

- *Bestandsmål for de ulike artene i Nordland.*
- *Kunnskap om rovdirenes biologi og arealbruk. Forekomst og utbredelse av de ulike rovviltartene i regionen de siste årene (primært bruk av data fra perioden 2009-2015), samt utbredelse av rovviltbestandene i naboregioner og Sverige.*
- *Tetthet og omfang av sau og tamrein på utmarksbeite, og kvalitet på beiteområdene.*
- *Bestandsmål og arealdifferensiering i naboregioner.*
- *Hvilke tiltak som er realistiske å gjennomføre i ulike områder i forhold til økonomiske og juridiske virkemidler og naturgitte forhold.*

Nemnda ber om at det i planforslaget gjøres vurderinger om konsekvensene for utmarksbeite dersom beiteområder defineres som prioriterte områder for rovdyr.

Videre ber nemnda om at sekretariatet utarbeider forslag til oppdatering av faktagrunnlaget og øvrige deler av gjeldende forvaltningsplan.

Forslag til revidert forvaltningsplan skal legges fram for den etablerte arbeidsgruppa og drøftes der før saken oversendes til behandling i nemnda. Andre statlige etater som Mattilsynet skal også involveres i planarbeidet.»

Vi vil trekke fram følgende momenter som vi har vektlagt i vårt arbeid:

- Mottatte innspill i forbindelse med oppstart av planarbeid vinteren/våren 2015.
- Gjennomførte møter i partssammensatt arbeidsgruppe.
- Dialogmøter med organisasjoner/faglag
- Fagseminar om rovvilt
- Nemndsmøter hvor revisjonsarbeidet er behandlet eller drøftet
- Relevante brev fra KLD og LMD

Relevante bakgrunnsdokumenter er samlet på en egen nettside:

<https://www.fylkesmannen.no/Nordland/Miljo-og-klima/Rovvilt/Rovviltnemnda-i-Nordland1/Revisjon-av-forvaltningsplan-for-rovvilt-i-Nordland/>.

Hjemmelsgrunnlag

Rovviltnemnda skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt som skal bygge på de nasjonale bestandsmål for de enkelte rovviltartene i regionen. Rovviltnemnda skal i forvaltningsplanen legge vekt på en langsiktig geografisk differensiering som innebærer et best mulig skille mellom beitedyr og faste forekomster av rovvilt basert på en avveining av de kryssende hensyn som skal ivaretas.

Hjemmelsgrunnlaget for utarbeiding av forvaltningsplaner for rovvilt står i rovviltforskrifta:

§ 1. Formål:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

§ 6 Regional forvaltningsplan for rovvilt:

«Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1. Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.

Rovviltnemnden skal ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utformingen av forvaltningsplanen. Planen skal sendes Miljødirektoratet til uttalelse før den vedtas av rovviltnemnden.»

For nærmere beskrivelse av relevant lovverk og nasjonale rammevilkår viser vi et eget vedlegg til forvaltningsplanen: *Nasjonal politikk og rammevilkår.*

Forvaltningsplan for rovvilt i Nordland

Planen er skrevet så kort og presis som mulig, med fokus på at den skal være et anvendelig styringsverktøy i den løpende forvaltningen for alle forvaltningsorgan som berører rovvilt. For utfyllende informasjon om tema som er relevante både for forståelse av planen og i den løpende forvaltningen, viser vi til følgende dokumenter som er vedlegg til forvaltningsplanen:

- A. Nasjonal politikk og rammevilkår
- B. Vurdering av konsekvenser av ny forvaltningsplan
- C. Statusbeskrivelse og utviklingstrekk – rovvilt i Nordland
- D. Statusbeskrivelse og utviklingstrekk – tamrein i Nordland
- E. Statusbeskrivelse og utviklingstrekk – sau i Nordland
- F. Kart over prioriterte rovviltsoner for hhv. jerv, gaupe og bjørn i Nordland

I det følgende har Fylkesmannen redegjort for hovedtrekkene i vårt arbeid med forvaltningsplanen.

Forrige forvaltningsplan ble vedtatt 9. mars 2011. Arealsoneringen i forrige plan tok utgangspunkt i kart over beiteområder for sau og kalvingsland for rein i fylket. Kunnskap om rovviltartenes arealbehov og områdebruk ble i liten grad vektlagt. Daværende rovviltnemnd valgte en slik løsning med mål om å bedre rammevilkårene for beitenæringene i fylket. De pekte da på at bestandsmålene for rovviltartene langt på vei var oppnådd, mens situasjonsbeskrivelsen for beitenæringene viste at vi var langt fra målet og heller fjernet oss fra målsetningen om levedyktig næringsvirksomhet.

Fylkesmannen erfarer at forrige forvaltningsplan i liten grad har vært egnet som et styringsverktøy for forvaltningen. Planen har ikke bidratt til å oppnå en langsiktig og forutsigbar forvaltning med de virkemidler som er tilgjengelig i rovviltforskrifta og ved bruk av FKT-midler. Vi viser også til at både klima- og miljødepartementet og landbruks- og matdepartementet gjennom flere brev har stilt klare forventninger om at det må gjøres betydelige endringer i arealsoneringen i Nordland, hvor hensyn til rovdyrenes biologi, utbredelsesområde og hvor det finnes gode leveområder for de ulike artene, må vektlegges ved prioritering av områder for rovvilt.

Så godt som hele fylket brukes til utmarksbeite av sau og/eller tamrein. Reinbeitedistriktene er avhengige av å kunne utnytte årstidsbeitene best mulig innenfor sitt distrikt, og sauehold er viktig landbruksnæring både i kystkommuner og på innlandet. Dette, sammen med ny kunnskap om rovdyrartenes store arealbruk, tilsier at det er svært vanskelig å skille beitedyr og rovdyr fra hverandre i Nordland. Uansett hvilken løsning man forsøker, vil det være et krevende kompromiss mellom de ulike hensynene som skal ivaretas. Fylkesmannens forslag til ny arealsonering har i større grad enn i forrige plan, tatt hensyn til rovdyrenes biologi, utbredelsesområde og hvor det finnes gode leveområder for de ulike artene. Samtidig har vi så langt som mulig forsøkt å skjerme viktige beiteområder for sau og rein.

Det er imidlertid ikke mulig å unngå at flere beiteområder blir liggende i rovviltsoner. Like viktig som sonekartene, er de tilhørende forvaltningsprinsippene. Gjennom tydelige forvaltningsprinsipper mener vi at planen vil bidra til bedre forutsigbarhet både for beitebrukere innenfor og utenfor areal som er prioritert til en eller flere rovviltarter. Dette vil også kunne bidra til lavere tap gjennom en tydelig soneforvaltning hvor man reduserer rovviltbestandene utenfor rovviltsonene og prioriterer tilskuddsmidler til driftstilpasninger innenfor rovviltsonene.

Forvaltningsplanen er en rammeplan som vil måtte revideres etter behov. Nemnda skal behandle spørsmålet om revisjon minst en gang hver valgperiode.

Forvaltning av jerv

Jervens biologi sammen med Nordlands topografi, gjør det krevende å sette forvaltningsgrenser som vil fungere. Jerven har svært store leveområder. Størrelsen på områdene avhenger av områdenes kvalitet, men også av individets kjønn og sosiale status. Forskning fra Nord-Trøndelag, Troms og Finnmark viser at jervens leveområde gjerne kan være over 1000 km² for hanner og 500 km² for hunner. Når de i tillegg er revirhevdende ovenfor andre jerver av samme kjønn, betyr det at det er behov for store fjellområder for å ivareta bestandsmålet for jerv i fylket.

Vi foreslår en østvendt sonering for jerv (blå sone). Det er vanskelig å unngå å prioritere store deler av de østlige fjellområdene til jerv. Dette er områder hvor vi i dag har hovedutbredelsen av jerv i Nordland, samt bestandsutveksling med Sverige (og delvis nabofylkene). Det er også krevende å gjennomføre uttak av jerv som gir langvarige effekter i flere av disse områdene. Det vil som oftest være individer i disse områdene som leter etter revir og tar over når et individ forsvinner. Kystområdene er mindre viktige for jerven. Uttak av jerv her vil også trolig ha større direkte tapsreduserende effekt, og effekten vil vare lengre.

Størrelsen på forvaltningsområdet for jerv, og da særlig omfanget av sammenhengende egnet habitat for jerv, har betydning for sannsynligheten for å oppnå bestandsmålene innenfor jervesonen. Jerv bruker de samme hilokalitetene år etter år og fra generasjon til generasjon. Som bakgrunn for vårt arbeid har vi derfor sett på lokalisering av jervehi de siste 10 årene, og vurdert ny sonering i forhold til dette. Vi har tilstrebet å avsette areal hvor vi ut fra erfaringstall ser det som mulig å oppnå bestandsmålet på 10 årlige ynglinger.

Så langt det er mulig har vi videre unngått soneringsgrenser som deler opp sammenhengende jervehabitat, og vi har forsøkt å holde grenser for jervesonene i størst mulig avstand fra viktige sauebeiter og reinkalvingsland. Dette for å redusere omfanget av uheldige «randsoneneffekter» når jerv streifer ut av jervesonen og inn i viktige beite-/kalvingsområder. På grunn av jervens store leveområder, stor vandringskapasitet og at det er få naturlige barrierer for jerven i fylket, er det imidlertid ikke mulig å unngå slike randsoneneffekter fullt ut. Det betyr at man må forvente et visst omfang av streifende jerv utenfor rovviltsonene, særlig i fjellområder like utenfor jervesonen. Forvaltningsprinsippene legger opp til lav terskel for uttak av jerv som forventes å gjøre skade, men erfaringsmessig kan slike skadefellinger være krevende, særlig på barmark.

Vi foreslår to ulike alternativer til jervesonering. En større sone (jerv1, både mørk og lys blå farge på kartene) og en noe mindre sone (jerv2, mørk blå farge). Vi vurderer at begge disse alternativene har fordeler og ulemper både med hensyn til bestandsmåloppnåelse og hensyn til tapsomfang for beitenæringene. Vi vil presisere at vi har lagt vekt på å avgrense begge jerveområdene så mye som mulig av hensyn til beitenæringene. Dersom nemnda ønsker å ta ut noen deler av jerveområdet, bør man derfor samtidig kompensere med å innlemme andre egnede arealer for jerv. Videre vil vi påpeke at muligheten for å gjennomføre en tydelig soneforvaltning betinger at man har avsatt tilstrekkelig med egnet jervehabitat til måloppnåelse. Blir jervesonen for liten, og det ikke blir mulig å oppnå bestandsmålene innafor sonen, vil hele planen bli svekket og planen blir et dårligere styringsverktøy for forvaltninga.

Vår vurdering av fordeler og ulemper med de to ulike alternativene framgår i dokumentet *Vurdering av konsekvenser av ny forvaltningsplan*.

Fylkesmannen anbefaler at nemnda sender begge alternativene på høring.

Forvaltning av gaupe

Gaupebestanden i Nordland har hovedutbredelse i lavereliggende områder, typisk i de store dalførene. Forskning viser at gaupas leveområder i områder med tamrein gjerne kan være 2000-3000 km² for hanner og 1000-1500 km² for hunner. Når de i tillegg er revirhevdende ovenfor andre gauper av samme kjønn, betyr det at det er behov for store områder for å ivareta bestandsmålet for gaupe i fylket. Dersom man skal legge til rette for å oppnå bestandsmålet for gaupe i regionen er det ikke mulig å differensiere bort gaupa fra de sentrale dalførene som bl.a. Saltdal, Dunderlandsdalen, Vefsn, Grane og Hattfjelldal. Samtidig er det tunge beiteinteresser i disse områdene som vi mener det er viktig å bidra til at opprettholdes.

Fylkesmannen ser ingen annen mulighet enn en forvaltning med fokus på byrdefordeling for store deler av fastlandet, hvor gaupebestanden forvaltes slik at man oppnår bestandsmålet innenfor forholdsvis store arealer. Kvotejakt og skadefelling vil være viktige virkemidler for å regulere bestanden og målstyre uttak til områder med størst tapsproblematikk.

Vi foreslår å videreføre forvaltningspraksis om at det ikke skal være gaupe i Lofoten/Vesterålen (inkl Tjeldøya). Videre foreslår vi at en del andre kystområder i sin helhet kan prioriteres til beitedyr. Dette er områder som vi vurderer at er mindre viktige for måloppnåelse for gaupebestanden, og flere av disse områdene er vinterbeite for reindrifta. Vi har også lagt vekt på å samkjøre soneforvaltningen av gaupe i Nordland med sonering i nabofylkene.

Gjennom å skille mellom innland og kyst kan man i mye større grad enn i forrige forvaltningsplan, ha egne kvoter for jakt på gaupe på kysten hvor man gjerne må bruke lengre tid på gaupejakta på grunn av vanskelige føreforhold. Dette vil gi et mer målstyrt uttak, der gaupebestanden langs kysten kan holdes svært lavt, mens uttak i innlandsområdene kan styres mot de områdene med størst tapsproblematikk.

Forholdene rundt en slik sonering er drøftet nærmere i vedlegget *Vurdering av konsekvenser av ny forvaltningsplan*.

Forvaltning av bjørn

Dagens skandinaviske bjørnepopulasjon har i hovedsak ekspandert ut fra de områdene hvor det var igjen bjørn på 1930-tallet, da det kun var ca 130 bjørn i Skandinavia. Binner etablerer seg normalt i egne revir nært mora. Det vil si at utvidelsen av binneres utbredelse skjer sakte (omtalt som «binnefronten»). Fortsatt er det 3-4 binneområder som stadig ekspanderer. Nordland er i yttergrensen av den Skandinaviske bjørnepopulasjonen. For at vi skal oppnå bestandsmålet er vi avhengig av innvandring fra binneområdene i Sverige. Ved fastsetting av forvaltningsområde for bjørn i Nordland må man derfor i tillegg til egnet habitat, ta utgangspunkt i nærhet til binneområder hvor det kan forventes innvandring til Nordland, og tilgjengelige egnet habitat

Det skandinaviske bjørneprosjektet peker på tre egnede områder i Nordland: Indre Salten (Sulis/Saltdal), indre Nord-Helgeland (Rana) og indre Sør-Helgeland (Hattfjelldal). Av disse

---

er det Indre Salten og Indre Sør-Helgeland som har korteste avstand til binneområder i Sverige.

Det skandinaviske bjørneprosjektet har vurdert at oppnåelse av bestandsmålet på 1 årlig yngling vil, med 50/50 fordeling av binner og hanner i en normal populasjon, i praksis innebære at vi minimum må ha en bjørnebestand med 7 binner og 7 hanner.

Bjørneprosjektet har beregnet at en slik bestand vil ha et arealkrav med egnet habitat på ca 850 km² for binner og 2500 km² for hannbjørner.

På grunn av innvandring fra Sverige må man forvente en overvekt av hanner i fylket. Uansett hvor bjørneområdet legges må det forventes økt aktivitet av hannbjørner som streifer både i og utenfor disse områdene.

Fylkesmannen har vurdert de aktuelle områdene som Det skandinaviske bjørneprosjektet peker på. Vi har konkludert med at den samlede belastningen for beitenæringene blir lavest dersom man kun etablerer ett område prioritert til bjørn. Av hensyn til omfanget av beitedyr på indre Helgeland, har vi landet på å anbefale bjørneområde i indre Salten.

Analyser gjort av Det skandinaviske bjørneprosjektet viser at det er tilstrekkelig med egnet habitat (skog og skognært fjell) for binner innenfor foreslått forvaltningsgrense. Det er imidlertid for lite areal til hannbjørnene innenfor foreslått bjørnesone. Videre er det ikke optimalt å ha sonegrense langs dalbunnen i Saltdalen, da dette ikke er noen effektiv barriere for bjørner. Etter en totalvurdering anbefaler vi likevel en slik soneinndeling. Vi legger da vekt på at det trolig ligger langt fram i tid å oppnå bestandsmålet for bjørn.

Dersom det vandrer inn binner i dette området vurderer vi at det er mest sannsynlig at de i første omgang vil slå seg ned i de østligste fjelldalene innenfor forvaltningsområdet. Evt. andre utviklinger i bjørneaktivitet i fylket eller endrede rammevilkår kan tas med i vurderingen i framtidige revideringer av forvaltningsplanen.

Dersom man i dette revisjonsarbeidet i større grad skal avsette areal som ivaretar krav til både binner og hannbjørner, har vi i kartet synliggjort mulig utvidelse av bjørneområdet som nemnda kan vurdere (svart skravur).

Forholdene rundt en slik sonering er drøftet nærmere i vedlegget *Vurdering av konsekvenser av ny forvaltningsplan*.

Forvaltning av kongeørn

Fylkesmannen har forvaltningsansvaret for kongeørn. Rovviltnemndas omtale av kongeørn i forvaltningsplanen vil være retningsgivende for Fylkesmannens forvaltning. Vi foreslår at forvaltningsplanen omtaler kongeørn og gir noen generelle forvaltningsprinsipper som anbefalinger til Fylkesmannens forvaltning av arten.

Forvaltning av ulv

Det er ikke fastsatt nasjonale bestandsmål om yngling av ulv i region 7, Nordland. De siste tiårene har det kun sporadisk blitt registrert enkeltindivid av ulv i Nordland.

Vi foreslår å videreføre forvaltningspraksisen for ulv fra forrige forvaltningsplan. Vi foreslår noen generelle forvaltningsprinsipper for å synliggjøre hvordan forekomster av ulv bør håndteres i fylket.

Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT)

I følge rovviltforskrifta § 6 skal forvaltningsplanen vise hvordan rovviltnemnda vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.

Vi foreslår at forvaltningsplanen innehar en del generell prinsipper for bruk av FKT-midler. Vi foreslår videre at nemnda årlig behandler en sak om prioriteringer av FKT-midler, fortrinnsvis i ett av de siste møtene på året. Nemnda kan da gi konkrete rammevilkår, føringer og satser som skal gjelde for neste søknadsrunde (søknadsfrist 15. januar). Søkere vil da på en bedre måte enn i dag, kunne ta hensyn til nemndas prioriteringer når de planlegger tapsforebyggende tiltak.

Jaktgrenser

Fylkesmannen ser et klart behov for å kunne målstyre jakt-/lisensfellingkvoter på en bedre måte enn i dag, i tråd med en tydelig soneforvaltning og til områder hvor uttak kan forventes å ha størst tapsreduserende effekt. Vi foreslår derfor en ny inndeling i jaktområder:

For jerv og gaupe:

- Grensene tar utgangspunkt i arealsoneringen, kommunegrenser og fjordsystemer.
- Der en kommune er kun innafor en og samme sone – hele kommunen en jaktzone.
- Der en kommune omfatter flere ulike soner – kommunen deles i tilsvarende antall jaktområder.
- Jaktkvoter målstyres til områder med størst skadepotensiale. Jaktkvoter kan tildeles til en selvstendig sone eller flere sammenslåtte soner, alt etter hva som er hensiktsmessig ut fra totalkvote og skadesituasjon.

For bjørn:

Felles jaktområde for hele fylket utenfor forvaltningsområde for bjørn.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
fylkesmiljøvernsjef

Monica Iveland Andreassen (e.f.)
Landbruks- og reindriftsdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg:

Fylkesmannens forslag til forvaltningsplan – høringsutkast oktober 2016, med egne vedlegg:

Vedlegg A: Nasjonal politikk og rammevilkår (ettersendes)

Vedlegg B: Vurdering av konsekvenser av ny forvaltningsplan (ettersendes)

Vedlegg C: Statusbeskrivelse og utviklingstrekk – rovvilt i Nordland (ettersendes)

Vedlegg D: Statusbeskrivelse og utviklingstrekk – tamrein i Nordland (ettersendes)

Vedlegg E: Statusbeskrivelse og utviklingstrekk – sau i Nordland (ettersendes)

Vedlegg F: Kart over prioriterte rovviltsoner for hhv. jerv, gaupe og bjørn i Nordland